

Likabehandlingsplan/Plan mot kränkande behandling för Montessoriförskolan Vega, Nordostpassagen ek. förening 2020/2021

Planen gäller från 2020-08-03 tom 2021-07-09

Innehållsförteckning

A

Mål och vision

Inflytande och delaktighet

Kartläggning, uppföljning och utvärdering

Information om likabehandlingsplanen

Upptäcka, utreda och åtgärda

Arbetsgång vid kränkande behandling eller trakasserier

Årlig plan

Främja och förebygga

B

Bakgrund

Vad står begreppen för?

Diskrimineringsgrunder - Diskrimineringsombudsmannen, DO

C

Konflikthanteringsmodell för Montessoriförskolan Vega, Nordostpassagen

A

Vision och mål

Det ska råda nolltolerans mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på vår förskola. Vi har rutiner för att tidigt upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkningar. En del av dessa innebär att personalen håller god uppsikt över alla platser där barn leker inomhus och utomhus. Personalen befinner sig där barnen är och är lyhörda och uppmärksamma på vad barnen säger och gör. Incidentrapport skrivs när diskriminering, trakasserier och kränkningar upptäckts. Vid behov upprättas en handlingsplan tillsammans med vårdnadshavare. Rektor informerar arbetslaget och vikarier vad som gäller direkt när handlingsplaner tas i bruk. Pedagogerna är närvarande i barnens lek och aktiviteter för att upptäcka, förhindra och motverka diskriminering, trakasserier och kränkningar bland barnen. Vårdnadshavare, barn eller personal som uppmärksammar trakasserier eller kränkande behandling ska kontakta berörd personal/ ledning direkt när det uppstår. Personal som barn och vårdnadshavare ska vända sig till pedagoger och rektor vid diskriminering, trakasserier och kränkningar.

Förskolans läroplan

Var och en som verkar inom förskola ska främja aktningen för varje människas egenvärde. (Lpfö 98/10, 2.1)

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen. (Lpfö 98/10, 2. 1)

FN.s barnkonvention

Artikel 2: *Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.*

Vår förskolas vision

Trygg, rolig och lärorik förskola.

Vår förskolas mål i likabehandlingsarbetet och arbetet med att motverka trakasserier och kränkningar

Barn och vuxna ska känna sig välkomna i vår förskola. Alla barn ska kunna känna sig trygga och bli bemötta och behandlade med respekt. Vi ska se olikheter hos barnen som en tillgång. Ingen ska känna sig diskriminerad eller kränkt. Vuxna i vår förskola ska bemöta varandra och barn på ett välkomnande sätt och vara medvetna om att de är rollmodeller och förebilder för barnen, ”barn gör som vuxna gör”. Vuxna i vår förskola ska uppmärksamma positiva gärningar hos barnen, såsom när barnen uttrycker empati och omtanke om varandra. Alla vuxna vid förskolan har ett ansvar för att alla förskolans barn blir sedda och att barnen har det bra.

1. Alla barn ska känna sig trygga i förskolan.
2. Alla vuxna vid förskolan ska arbeta aktivt för att stärka barnens självförtroende och självkänsla.

3. Alla barn ska känna sig respekterade, att de blir lyssnade till och att de kan lita på de vuxna.
4. Alla har lika värde och ska bli sedda för den de är oavsett bakgrund, såväl barn som vuxna.

Inflytande och delaktighet

Likabehandlingsplanen upprättas, följs upp och ses över i samverkan med all personal, barn och föräldrar. Det har stor betydelse att arbetet med likabehandlingsplanen förankras bland alla inblandade.

Kartläggning, uppföljning och utvärdering

Rektor har ansvar för att planen efterföljs, utvärderas och för att det tas fram en ny varje läsår.

Tillvägagångssätt/metoder för kartläggning, uppföljning och utvärdering av planen:

- Personalen observerar barngruppen både i inomhusmiljön - och i utomhusmiljön. Därefter diskuteras vad som setts, uppmärksammats, observerats och upplevts. Diskussionerna ska ligga till grund för arbetsmetoder och planering av den pedagogiska verksamheten. Eller för hur eventuella handlingsplaner för enskilda barn ska se ut.
- Personalen intervjuar de äldsta barnen vid förskolan (4-6 år).

Intervjufrågor:

Vad tycker du om att leka med?

Vad tycker du om att göra?

Var är roligast att vara?

Var känns det tråkigast att vara?

Vem leker du med?

Är du rädd någon gång när du är på förskolan? I så fall var eller när?

- Varje år ska en föräldraenkät göras. Vid utvecklingssamtalet har föräldrarna också möjlighet att lämna synpunkter.
- Mot slutet varje termin gör varje arbetslag en utvärdering av sin barngrupp.
- Utvärderingen diskuteras därefter i hela personalgruppen. Vid det tillfället går även igenom och kartläggs alla diskrimineringsgrunder.
- Utifrån den samlade kartläggningen upprättas den nya årliga planen.
- Likabehandlingsplanen ska vara ett levande dokument. Vid terminsstarter kommer ofta nya barn till förskolan. Utifrån detta kan arbetet med likabehandling komma att förändras för att bättre passa den nya barngruppen.

Information om likabehandlingsplanen

- Personalen diskuterar likabehandlingsplanen vid höstens första personalträff, dessutom informeras alla nyanställda/vikarier/VFU-studenter.
- Vi informerar föräldrar om likabehandlingsplanen vid höstens föräldramöte.
- Planen ska delas ut i sin helhet vid inskolning och ska finnas tillgänglig på förskolan.

Upptäcka, utreda och åtgärda

Upptäcka genom att

- vara där barnen är.
- ha daglig kontakt med barnens vårdnadshavare.
- vara uppmärksam på förändringar i barnens beteende.
- lyssna till barnen och ta dem på allvar.
- observera barnen.
- intervjua de äldsta barnen.

Utreda genom att

- samtala med barnen.
- samtala med alla berörda: med barn, med vårdnadshavare, med personal.
- analysera orsaken.

Åtgärda genom att

- prata med barnet/barnen.
- visa tydligt att man inte accepterar negativt beteende.
- personalen gör fler och mer noggranna observationer och är mer delaktiga i barnets/barnens aktiviteter.
- ha en nära och regelbunden dialog med vårdnadshavare.
- vid behov ta hjälp av specialpedagog eller barnpsykolog.
- vid behov ta kontakt med socialtjänsten.

Arbetsgång vid kränkande behandling eller trakasserier

- All personal vid förskolan ska omedelbart ingripa om ett barn utsätts för kränkande behandling av något barn eller av någon vuxen. Incidentrapport ska skrivas.
- Kartläggande samtal med barnet ska föras av förskolans personal (barn 4-6 år).

Vad har hänt?

När hände det/händer det?

Hur ofta händer det?

Vem/vilka är inblandade?

- Barn 1- 4 år intervjuas inte utan personalens observationer ligger då till grund för åtgärder.
- Samtal med inblandade barn och med vuxna i verksamheten för att ta reda på hur var och en uppfattar situationen.
- Samtal med alla inblandade för att tillsammans komma fram till en gemensam lösning.

- Ett uppföljningssamtal ska hållas några dagar och högst en vecka efter händelsen.
- Vid kränkning ska barnets föräldrar kontaktas och de ska ges fortlöpande informera om situationen och göra en lägesbedömning. Personal som varit med vid händelsen ska alltid informera rektor, OSIS-blankett ska fyllas i av berörd personal och sedan lämnas åt rektor.
- Om trakasserierna/kränkningarna fortsätter/upppepas trots åtgärder ska berörda vuxna kallas till samtal. Samtalet ska vara förberett av personalen genom dokumenterad kartläggning och förslag till fortsatta åtgärder. Resultatet av samtalet ska lägga grunden till en åtgärdsplan som ska skrivas under av både vårdnadshavare och av personal.
- Om trakasserierna/kränkningarna trots åtgärdsplan fortsätter söker förskolan extern hjälp av specialpedagog eller av barnpsykolog.
- Personalen dokumenterar alla möten och åtgärder.
- Om personal utsätter ett barn för diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling ansvarar rektor för utredningen. All personal är skyldig att meddela rektor om det upptäcks att personal trakasserar eller kränker barn.

Årlig plan

Främja och förebygga

Metoder för att undvika kränkningar

- Visa respekt för barnet och ha en övertygelse om att barnet föds med en drivkraft att göra gott.
- Uppmana positivt beteende hos barnet.
- Visa respekt inför barnets känslor och hjälpa dem att sätta ord på dem.
- Bemöt och behandla andra som vi själva vill bli bemötta och behandlade på.
- Prata med varandra inte om varandra.
- Ta barnens konflikter på allvar, inte skuldbelägga barnen utan hjälpa dem och vägleda dem i att lösa konflikter och att ge dem olika alternativ till lösningar i konflikter.
- Hålla kontinuerliga samtal med barnens vårdnadshavare om barnets vistelse i förskolan.
- Ständigt arbeta med skapa trygghet både inomhus och utomhus.
- Vara delaktiga och lyhörda i barnens aktiviteter för att kunna uppmärksamma eventuella trakasserier och kränkningar mellan barnen.
- Ta hjälp av sagor/dramatisering/filmer kring relations- och värderingsfrågor tillsammans med barnen.
- Uppmuntra till hjälpsamhet mellan barnen.

Bakgrund

Likabehandlingsarbetet handlar om barnens mänskliga rättigheter och om att förverkliga FN:s barnkonvention i förskolan. Likabehandlingsarbetet handlar vidare om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En trygg vardag är en förutsättning för att barn ska kunna lära och utvecklas.

Likabehandlingsarbetet regleras i två regelverk:

- Diskrimineringslagen
- 6 kap skollagen

Av diskrimineringslagen framgår att verksamheten ska upprätta en likabehandlingsplan medan det i skollagen framgår att verksamheten årligen ska upprätta en årlig plan mot kränkande behandling.

Planen omfattar såväl arbetet med likabehandling och mot diskriminering, som arbetet mot kränkande behandling.

Syftet med planen ska vara att främja barnens lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionshinder eller ålder. Dessutom ska arbetet förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.

Vad står begreppen för

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osaklig grund behandlar ett barn orättvist och ger henne/honom sämre förutsättningar än ett annat barn i samma situation och missgynnandet har samband med diskrimineringsgrunderna. Diskriminering kan till exempel ske genom regler och rutiner. Ett barn kan också bli diskriminerat om barnet blir särbehandlat på grund av till exempel funktionshinder eller en förälders sexuella läggning.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt. Med direktdiskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till exempelvis barnets kön. Ett exempel kan vara om en flicka går före i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. Men man kan också diskriminera genom att behandla alla lika. Det är det som kallas indirekt diskriminering. Det sker när förskolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på grund av någon av diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara

- fysiska (slag, knuffar),

- verbal (hot, svordomar, öknamn),
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer),
- texter och bilder (teckningar, lappar, fotografier, internet),
- Både förskolepersonal och barn kan göra sig skyldig till trakasserier och kränkande behandling.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan röra sig om turtagning, val av material/lek etc.

Trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Diskrimineringsgrunderna

”Det finns sju diskrimineringsgrunder som omfattas av lagens diskrimineringsförbud: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. ”

Sverige. Diskrimineringsombudsmannen Sverige. Diskrimineringsombudsmannen Sverige. Barn- och elevombudet Sverige. Skolinspektionen (2009). *Förebygga diskriminering och kränkande behandling, främja likabehandling: en handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i skolan*. (2., rev. uppl.) Stockholm: Diskrimineringsombudsmannen (DO).

Kön

Förskolan ska förebygga och förhindra könsdiskriminering. Förskolan ska också förebygga och förhindra trakasserier som har samband med kön samt sexuella trakasserier av barn.

Exempel på diskriminering på grund av kön kan vara då flickor får mindre talutrymme än pojkar. Det kan också vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barnets könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Diskrimineringsgrunden omfattar de flesta transpersoner. Transpersoner är ett paraplybegrepp som används om människor som på olika sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck – mot föreställningar om hur kvinnor och män, pojkar och flickor förväntas vara och se ut. Transpersoner kan till exempel vara transvestiter, intersexuella (personer som fötts med oklar könstillhörighet) eller inter- och transgenderpersoner (personer som definierar sig bortom kön eller utanför de traditionella könsidentiteterna). För att omfattas av diskrimineringsskyddet måste personens könsöverskridande identitet eller uttryck uppfattas av andra, men det krävs inte att den som diskriminerar känner till begreppen. Diskrimineringsgrunden har inget samband med sexuell

läggning. Personer med könsöverskridande identitet eller uttryck kan vara såväl homo-, bisexuell som heterosexuella.

Personalen vid förskolan ska vara uppmärksamma på om exempelvis en pojke tycker om att klä sig i klänning.

Sexuell läggning

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet eller heterosexuellitet.

Förskolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

Det inkluderar arbetet mot homofobi och rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning.

Homofobi är en medveten värdering som ger uttryck för en stark negativ syn på

homosexualitet eller på bisexuella personer. En homofobisk hållning strider mot principen om alla människors lika värde och lika rättigheter.

Ett exempel på att barn blir trakasserat på grund av sexuell läggning kan vara att barnets föräldrar/förälder/vårdnadshavare lever i ett samkönat förhållande.

Etnisk tillhörighet

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av etnisk tillhörighet. Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Var och en har rätt att bestämma sin tillhörighet. Om du är född i Sverige kan du vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. Du kan ha flera etniska tillhörigheter. Enligt skollagen har förskolan ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

Förskolepersonalen ska vara uppmärksam på om barnen bildar grupper baserade på olika attribut "Här får bara de som har långt hår vara med" eller "Bara de med bruna ögon får vara med oss".

Religion och annan trosuppfattning

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av religion eller annan trosuppfattning.

Religionsfrihet är skyddad i såväl internationella konventioner som i den svenska grundlagen. Förskolans verksamhet ska präglas av öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt.

Annan trosuppfattning. Begreppet innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med religiös åskådning, till exempel buddism eller ateism. De anses ha ett naturligt samband med eller vara jämförbara med religion.

Undervisningen i förskolan ska vara fri från konfessionella inslag.

Funktionshinder

Förskolan ska förebygga och förhindra diskriminering på grund av funktionshinder.

Funktionshinder kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Som funktionshinder räknas både som syns, som att barnet behöver rullstol och sådana som inte är lika synliga, som exempelvis allergier, ADHD och dyslexi. Funktionshinder kan uppstå till följd av sjukdom eller av annan anledning. De kan exempelvis uppstå till följd av en medfödd eller förvärvad skada.

Diskriminering på grund av funktionshinder kan vara om ett barn inte kan eller får följa med på en skogsutflykt med anledning av sitt funktionshinder.

Ålder

Barn får inte diskrimineras eller trakasseras i förskolan på grund av ålder. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla människor, unga som gamla.

Exempel på åldersdiskriminering kan vara att de äldre barnen tillåts styra över de yngre barnen.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder vid exempelvis indelning i grupper/klasser utifrån barnens och elevernas ålder om det finns ett berättigat syfte med särbehandling, såsom säkerhet. Sverige. Diskrimineringsombudsmannen Sverige. Diskrimineringsombudsmannen Sverige. Barn- och elevombudet Sverige. Skolinspektionen (2009). *Förebygga diskriminering och kränkande behandling, främja likabehandling: en handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i skolan.* (2., rev. uppl.) Stockholm: Diskrimineringsombudsmannen (DO).

C

Konflikthaneringsmodell - Montessoriförskolan Vega

Konflikthaneringsmodell för förskolan – Margareta Öhman (2003)

Pedagogens olika roller vid konflikter:

Stödjande roll: Pedagogen är både ett ”språkrör”, som sätter ord på det barnet upplever och ”hjälp-jag”, som hjälper till att tolka och förstå upplevelsen. Detta stöd hjälper barnen att kunna hantera känslor och beteenden som uppkommer i konflikter. Om man som pedagog uppvisar ett beteende där man sätter *ord på känslor och upplevelser* som något naturligt, hjälper detta barnen i deras sociala utveckling. Genom ett positivt lärandeklimat, där pedagogen visar både med sina *handlingar* och sin *samtalston* det önskvärda beteendet, får barnen goda möjligheter att uppfatta sig själva och sitt värde.

När barnen kan hitta strategier för att lugna ner sig i konfliktsituationer har de kommit en bit på vägen i sin självreglering och sitt sociala ansvar. Det är viktigt att pedagogen *bekräftar* de känslor barnen visar och talar om att det är tillåtet att vara arg och ledsen. Hur mycket vägledning och stöd barn behöver är individuellt med pedagogens hjälp kan barnen utvecklas känslomässigt och hantera olika situationer.

Förebyggande roll: Barnen behöver pedagoger som är *tydliga ledare* och som säger ifrån på ett lugnt sätt. För detta krävs att pedagogen utvecklar sin självkänedom och blir medveten om sina känslor och reaktioner. Om arbetslaget tillsammans reflekterar över begrepp som *bemötande* och *konflikthantering* ledet detta till en gemensam grund som pedagogerna kan utgå ifrån. Det kan vara bra att bestämma i arbetslaget hur man ska agera. Pedagogerna behöver fundera över vilket förhållningssätt som passar och utifrån det utveckla strategier som fungerar i hanteringen av konflikter. Det går inte att enbart följa en metod. Pedagoger

behöver hitta sina resurser inombords och hitta sitt kunnande för att hjälpa och vägleda barnen.

Reglerande roll: Många vardagliga konflikter kräver ett direkt ingripande här och nu. Det är dock viktigt att man som pedagog också vågar vara tyst och *lyssna* på barnen. Ibland blir det nödvändigt att stoppa barn genom att handgripligen gå in och avbryta ett beteende. Pedagoger visar då på flera sätt att agerandet inte accepteras. Dels genom en verbal befallning, ”sluta!”, men också genom kroppsspråk och ansiktsuttryck. Ibland kan det också fungera att *avleda* genom distrahera och ändra fokus när pedagogen ser att ett barn är på väg att agera gränsöverskridande. Pedagoger behöver dock respektera de känslorna som utlöst situationen. Det sker ibland att pedagoger avlägsnar barnet från gruppen när det har gjort något gränsöverskridande. Barnet kan förvisas till en plats där det förväntas ta ”timeout”. Detta agerande skambelägger barnet och är inte förenligt med nutidens demokratiska förhållningssätt. Denna handling gör också att pedagogen lägger över ansvaret på barnet för att hantera det som har hänt. Det är bättre att i lugn och ro *samtala* med barnet om det som har hänt. Det är *orsakerna* till händelsen som ska behandlas genom att ställa frågor till barnet om det som hänt. Pedagoger ska visa att det är barnets handlingar som inte är accepterade.